

Ekonomiskt bistånd missar målet

»Effekterna av en havererad ekonomi«

I början av 2000-talet genomförde Stockholms Stadsmission, med stöd från Konsumentverket, ett skuldrådgivningsprojekt vid Stationen, en öppen verksamhet som vid den tiden fanns på Söder. Jag hade i uppdrag att utvärdera projektet och efter intervjuer med Stationens personal och hjälpsökande samt med kommunala budgetrådgivare presenterade jag en slutrapport som tog upp tre teman. Ett första tema handlade om hur personalgruppen på Stationen uppfattade att den fördjupade ekonomiska rådgivningen hade påverkat deras arbete. När Stadsmissionens kuratorer fick tillgång till ny kunskap dels genom budgetrådgivare på plats, dels genom en egen fördjupad insikt om betydelsen av ekonomisk rehabilitering, fick deras arbete på Stationen en långsiktighet som det tidigare inte hade haft. En av de svårigheter som projektet mötte, var emellertid vissa medarbetares benägenhet att underbetona ekonomins betydelse i det sociala arbete som bedrevs.

Ett andra tema handlade om vilken roll den ekonomiska rådgivningen på Stationen spelade i relation till motsvarande kommunal verksamhet – och inte minst, om rådgivningen på Stationen skilde sig från den kommunala på någon väsentlig punkt. Stationens rådgivning utgjorde dels ett komplement till den rådgivning som kommunen erbjöd genom att öka tillgången till sådant stöd, men också genom att erbjuda stöd med kortare varsel. Stationens rådgivning utgjorde dessutom ett alternativ för hjälpsökande som av olika skäl aldrig skulle uppsöka kommunens rådgivare.

Ett tredje tema handlade om dem som sökt sig till Stationen för att få hjälp med sin havererade ekonomi. Stödet de fått hade för det första gett dem kontroll över den egna ekonomin, det hade för det andra medfört frihet – för vissa en reell ekonomisk lättnad idag eller inom en överskådlig framtid, för andra en mental frihet från oro, skuld eller ångest förbundet med ouppklarade skulder. Stödet hade för det tredje tillfört ny kunskap både om hur sam-

hället fungerar och om vad de själva faktiskt kunde klara av. För det fjärde hade erfarenheterna av den katastrofala ekonomiska situation de befunnit sig i, i kombination med karaktären på den hjälp de hade fått på Stationen, väckt en önskan hos flera av dem att vara andra människor i en utsatt livssituation till hjälp. Utöver förståelse och ett respektfullt bemötande, hade de hjälpsökande fått ett mentalt stöd av budgetrådgivarna – både som en ställföreträdande trygghet när rådgivarna kunde garantera en god lösning under förutsättning att de fick vägleda den hjälpsökandes handling, och som en förstärkning av kan-själ-v-känslan hos den hjälpsökande.

Diakonernas hantering av ekonomiskt bistånd har under årens lopp fått en viss belysning (exempelvis Smedberg Roos 1997, Linde, Bromander & Engel 1999, Bodin 2002, Engel 2002), och det är ett tema som återkommer då och då i debatten.

Men det tycks mig som om diakoner fortfarande arbetar i huvudsak med effekterna av en havererad ekonomi – den akuta bristen på pengar. Det är en svår och tidsödande uppgift som enskilda diakoner ofta relaterar till den uppgift de ser som sin huvudsakliga, den själavårdande. Den ekonomiska hanteringen kan antingen ses som ett hinder för- eller en inledning till det samtal diakonen önskar få till stånd, men sällan som ett mål i sig: ”jag är här för att hantera människor, inte pengar” som en diakon jag intervjuat uttryckte det.

Alla som kom till tals i utvärderingen - kuratorer, socialsekreterare och hjälpsökande, var eniga i sin önskan om att ekonomisk rehabilitering skulle utgöra en oundgänglig del av allt socialt förändringsarbete. ”Återerövra makten över dina pengar – och ditt liv.” Så hette projektet på Stationen.

CHARLOTTE ENGEL

